

Ewa Wędrowska, Magdalena Wojarska
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

WYKORZYSTANIE METOD WAP DO WYODRĘBNIANIA PROFILI LOKALNEJ POLITYKI EKONOMICZNEJ

1. Wstęp

Idea, czyli kluczową wartością przyświecającą funkcjonowaniu samorządów terytorialnych, jest pełnienie (poprzez realizację zadań publicznych zaspokajających zbiorowe potrzeby wspólnoty samorządowej) służebnej funkcji wobec mieszkańców [6, s. 14]. Choć gmina, jako organizacja nie nastawiona na zysk, nie musi być rentowna, to jednak by przetrwać, w pełni osiągać wytyczone cele, a także przyciągać inwestorów, musi stosować właściwe praktyki zarządzania [2, s. 60].

Ogólnie rzecz biorąc, przez pojęcie zarządzania samorządem lokalnym należy rozumieć proces oddziaływania organów władzy na przedmiot zarządzania (tj. osoby, organizacje oraz rzeczy, które są związane z planowaniem i realizacją zadań publicznych) w taki sposób, aby jego działanie (zachowanie) zmierzało do osiągnięcia postawionych przed nim celów, a więc było zgodne z celami przyjętymi przez podmiot zarządzania [6, s. 11]. Oprócz zarządzania całościowego władze lokalne realizują także zarządzanie o charakterze szczegółowym, które dotyczy konkretnych dziedzin oraz funkcji gospodarki samorządowej.

Terminem ściśle związanym z zarządzaniem jest „polityka jednostki samorządu terytorialnego”, którą należy interpretować jako świadomą, celową i zorganizowaną działalność jej organów oraz jednostek organizacyjnych, polegającą na określeniu celów służących interesom społeczności samorządowej, a także metod i instrumentów ich realizacji. Jest ona uwarunkowana: zakresem samodzielności przyznanej gminie (zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi), posiadanymi przez nią zasobami (naturalnymi, rzeczowymi, prawnymi, politycznymi, kadrowymi, organizacyjnymi

i finansowymi), miejscowymi warunkami społeczno-ekonomicznymi i systemem wartości liderów samorządowych [3, s. 5]. Polityka lokalna obejmuje trzy podstawowe fazy, tj.: określenie celów, opracowanie i przyjęcie strategii oraz sterowanie rozwojem [4, s. 26].

Głównym celem rozważań podejmowanych w niniejszym artykule jest próba identyfikacji typów (profilu) polityki lokalnej prowadzonej przez władze samorządowe wybranych gmin województwa warmińsko-mazurskiego.

2. Typologia gmin województwa warmińsko-mazurskiego

2.1. Etap I – przygotowawczy

Przedstawione dalej wyniki są fragmentem badań, których motywem przewodnim była próba określenia możliwości oddziaływania władz lokalnych na procesy restrukturyzacji przedsiębiorstw sektora publicznego. Materiał empiryczny został zgromadzony w trakcie badań terenowych przeprowadzonych z wykorzystaniem techniki skategoryzowanego wywiadu indywidualnego (wspomaganej obserwacją uczestniczącą) w sierpniu 2002 r. Wywiadami – w ramach badań właściwych – objęto łącznie 39 (celowo dobranych) podmiotów polityki lokalnej reprezentowanych przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast województwa warmińsko-mazurskiego. Badaną populację tworzyły władze lokalne zarządzające gminami, na terenie których miała miejsce prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, komunalnych jednostek organizacyjnych, a także proporcjonalnie dobrana liczba respondentów z gmin, na obszarze których nie odnotowano tego typu przekształceń.

Badaniu poddano zatem 39 gmin stanowiących operacyjne jednostki taksonomiczne. Zbiór obiektów badania został podzielony na klasy spełniające warunek zarówno rozłączności, jak i zupełności. Do podziału 39-elementowego zbioru obiektów zastosowano jedną ze znanych metod taksonomicznych. Głównymi zadaniami badawczymi taksonomii jest bowiem grupowanie obiektów zwanych operacyjnymi jednostkami taksonomicznymi, oraz liniowe porządkowanie obiektów [5].

2.2. Etap II – dobór zmiennych diagnostycznych

W literaturze przedmiotu z zakresu taksonomii można spotkać wiele kryteriów stawianych zmiennym diagnostycznym. W artykule przyjęto założenie, że zmienne zakwalifikowane do zbioru Y muszą odgrywać istotną rolę w opisie analizowanego zjawiska.

Zmienne stanowiące podstawę wyodrębniania profili polityki ekonomicznej dobrane zostały z uwzględnieniem głównego przedmiotu badań, tj. procesu prywatyzacji podmiotów sektora publicznego. Łącznie zmienne te tworzą otoczenie dla realizowanych procesów przekształceń i są to:

- Y_1 – subiektywna ocena realizowanej polityki,
- Y_2 – formalne działania podejmowane przez władze samorządowe,
- Y_3 – nieformalne działania podejmowane przez władze samorządowe,
- Y_4 – sposoby pobudzania lokalnej przedsiębiorczości,
- Y_5 – stopień zaangażowania podmiotów polityki lokalnej w proces prywatyzacji przedsiębiorstw sektora publicznego.

Zmienne diagnostyczne stanowią zatem pięcioelementowy zbiór $Y = \{Y_1, \dots, Y_5\}$.

2.3. Etap III – klasyfikacja badanych gmin

Przedmiotem klasyfikacji jest przeliczalny (39-elementowy) zbiór obiektów (gmin) O . Przestrzenią klasyfikacji – własności charakteryzujące elementy zbioru O , czyli zmienne diagnostyczne ze zbioru Y . Kryteria klasyfikacji są funkcjonalnym określoną na zbiorze wszystkich możliwych podzbiorów zbioru O i określającym homogeniczność poszczególnych podzbiorów będących efektem grupowania oraz stopień heterogeniczności między wyróżnionymi grupami. Podzbiory będące wynikiem podziału powinny spełniać warunki:

$$(1) \text{ rozłączności } (G_i \cap G_j = \emptyset; i \neq j; i, j = 1, \dots, p),$$

$$(2) \text{ zupełności } \bigcup_{i=1}^p G_i = O.$$

W artykule do podziału analizowanych gmin zastosowano metodę *k-średnich*. Metoda ta należy do grupy metod optymalizacyjnych. Jej podstawowa idea zaprezentowana została przez Daleniusa już w latach pięćdziesiątych [1]. Metoda ta polega na iteracyjnej procedurze podziału zbioru obiektów na k (stąd nazwa) grup w ten sposób, aby zminimalizować wielkość wewnątrzgrupowej wariancji. W literaturze zaproponowano wiele wersji metody *k-średnich*, każda z nich wymaga jednak określenia na wstępie postępowania liczby podzbiorów, na które zostaną podzielone obiekty. Prostą i intuicyjnie zrozumiałą wersję metody *k-średnich* można ująć w postaci następujących etapów:

- (1) Ustala się maksymalną liczbę iteracji i liczbę k stanowiącą liczbę podzbiorów.
- (2) Dokonany zostaje losowy wybór k obiektów z analizowanego zbioru i uznaje je za środki analizowanych podzbiorów.
- (3) Pozostałe obiekty przydziela się do grupy, dla której odległość Euklidesa między danym obiektem a środkiem ciężkości jest najmniejsza.
- (4) Dla każdej z tak utworzonych podgrup wyznaczany jest nowy środek ciężkości, a następnie należy sprawdzić, czy każdy z obiektów jest bliższy środkowi własnej grupy, czy odrębnej. W tym drugim przypadku obiekt przesuwany jest do grupy, do której środka ma najbliżej.
- (5) Po przesunięciu obiektów wyznaczane są nowe środki ciężkości w grupach, po czym cała procedura jest powtarzana zgodnie z krokiem czwartym, aż

osiągnięta zostanie dopuszczalna liczba iteracji lub optymalny podział zbioru obiektów.

W każdej z wersji metody *k-średnich* liczba podzbiorów zostaje niezmienną, zmienia się tylko ich skład w wyniku kolejnych iteracji.

Stosując metodę *k-średnich* do podziału 39 gmin województwa warmińsko-mazurskiego, otrzymano następujące grupy obiektów podobnych ze względu na prowadzoną politykę ekonomiczną (tab. 1).

Tabela 1. Wyniki grupowania

Skupienie I	Bartoszyce (m), Górowo Iławeckie (m), Braniewo (m), Działdowo (m), Elbląg (m), Giżycko (m), Wydminy (w), Lubawa (m), Kieselice (m-w), Lubawa (w), Reszel (m-w), Kętrzyn (w), Nidzica (m-w), Kurzętnik (w), Olecko (m-w), Dobrze Miasto (m-w), Morąg (m-w), Ostróda (w), Szczytno (m), Szczytno (w)
Skupienie II	Biszynek (m-w), Lidzbark (m-w), Elk (m), Iława (m), Zalewo (m-w), Iława (w), Korsze (m-w), Lidzbark Warmiński (m), Mragowo (m), Piecki (w), Olsztyn (m), Ostróda (m), Miłakowo (m-w), Orzysz (m-w), Pisz (m-w), Pasym (m-w)
Skupienie III	Srokowo (w), Kozłowo (w), Barczewo (m-w)

Źródło: opracowanie własne.

Natężenie zmiennych cząstkowych opisujących działania podejmowane przez podmioty polityki lokalnej w zakresie prowadzonej polityki ekonomicznej przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Natężenie zmiennych cząstkowych opisujących działania podejmowane przez podmioty polityki lokalnej

Y	Stopień nasilenia zmiennych cząstkowych			
	żaden	mały	średni	duży
SKUPIENIE I				
Y ₁			Y _{1.6} ; Y _{1.2} ; Y _{1.3}	Y _{1.1} ; Y _{1.7} ; Y _{1.5} ; Y _{1.4}
Y ₂			Y _{2.5} ; Y _{2.3} ; Y _{2.6} ; Y _{2.4}	Y _{2.2} ; Y _{2.1}
Y ₃			Y _{3.2} ; Y _{3.3} ; Y _{3.5} ; Y _{3.1} ; Y _{3.4}	Y _{3.6}
Y ₄	Y _{4.5}		Y _{4.11} ; Y _{4.16} ; Y _{4.13} ; Y _{4.14} ; Y _{4.18} ; Y _{4.21} ; Y _{4.8} ; Y _{4.19} ; Y _{4.7} ; Y _{4.15} ; Y _{4.4} ; Y _{4.17} ; Y _{4.20}	Y _{4.12} ; Y _{4.10} ; Y _{4.3} ; Y _{4.2}
Y ₅	Y _{5.1}	Y _{4.9} ; Y _{4.6} ; Y _{4.1}	Y _{5.2}	
SKUPIENIE II				
Y ₁		Y _{1.3} ; Y _{1.2}	Y _{1.7} ; Y _{1.1} ; Y _{1.4} ; Y _{1.5} ; Y _{1.6}	
Y ₂		Y _{2.5} ; Y _{2.3} ; Y _{2.4}	Y _{2.1} ; Y _{2.2} ; Y _{2.6}	
Y ₃		Y _{3.1} ; Y _{3.2} ; Y _{3.5}	Y _{3.6} ; Y _{3.4} ; Y _{3.3}	
Y ₄	Y _{4.1}	Y _{4.8} ; Y _{4.20} ; Y _{4.4} ; Y _{4.17} ; Y _{4.16} ; Y _{4.13} ; Y _{4.7} ; Y _{4.15} ; Y _{4.9} ; Y _{4.5} ; Y _{4.6}	Y _{4.3} ; Y _{4.10} ; Y _{4.2} ; Y _{4.11} ; Y _{4.21} ; Y _{4.18} ; Y _{4.14} ; Y _{4.19}	Y _{4.12}
Y ₅	Y _{5.1}	Y _{5.2}		
SKUPIENIE III				
Y ₁		Y _{1.2} ; Y _{1.4}	Y _{1.1} ; Y _{1.3}	Y _{1.5} ; Y _{1.6} ; Y _{1.7}
Y ₂	Y _{2.3} ; Y _{2.4}	Y _{2.5} ; Y _{2.2}	Y _{2.1} ; Y _{2.6}	
Y ₃	Y _{3.1} ; Y _{3.2}	Y _{3.3} ; Y _{3.4} ; Y _{3.5} ; Y _{3.6}		
Y ₄	Y _{4.11} ; Y _{4.15} ; Y _{4.17} ; Y _{4.5} ; Y _{4.6} ; Y _{4.7} ; Y _{4.13} ; Y _{4.14} ; Y _{4.18}	Y _{4.19} ; Y _{4.20} ; Y _{4.1} ; Y _{4.8} ; Y _{4.9} ; Y _{4.16} ; Y _{4.21}	Y _{4.2} ; Y _{4.3} ; Y _{4.12} ; Y _{4.4} ; Y _{4.10}	
Y ₅	Y _{5.1} ; Y _{5.2}			

Legenda do tab. 2:

Y₁ – atrybuty polityki prowadzonej na terenie gminy: y_{1,1} – aktywność, nastawienie na działanie, pozyskiwanie inwestorów i rozwój gospodarczy, y_{1,2} – wyróżniające się na tle innych gmin nowatorstwo, y_{1,3} – agresywność, nastawienie na rywalizację o środki finansowe, y_{1,4} – nastawienie na doskonalenie, uczenie i rozwój samorządu, y_{1,5} – koncentracja na ułatwianiu funkcjonowania innym podmiotom, y_{1,6} – kontynuowanie dotychczasowych tradycyjnych i sprawdzonych rozwiązań, nastawienie na realizowanie strategii długoterminowych, y_{1,7} – koncentracja na działaniach lokalnych i wykorzystywanie miejscowego potencjału

Y₂ – podejmowane przez podmioty polityki lokalnej działania formalne: y_{2,1} – wywieranie nacisku na rząd, wojewodów i inne organy władzy państwowej w celu zapewnienia właściwej pozycji gminy w krajowych i regionalnych programach inwestycyjnych, y_{2,2} – formalna współpraca z innymi gminami oraz władzami i instytucjami państwowymi w celu realizacji wspólnych projektów, y_{2,3} – nawiązywanie formalnej współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji wspólnych projektów, y_{2,4} – nawiązywanie formalnej współpracy z podmiotami prywatnymi w celu realizacji wspólnych projektów, y_{2,5} – bezpośrednie oddziaływanie na funkcjonujące na terenie gminy organizacje w celu tworzenia optymalnych warunków funkcjonowania samorządu, y_{2,6} – pośrednie oddziaływanie na funkcjonujące na terenie gminy organizacje w celu tworzenia optymalnych warunków funkcjonowania samorządu

Y₃ – podejmowane przez podmioty polityki lokalnej działania nieformalne: y_{3,1} – poszukiwanie nowych form współpracy z podmiotami gospodarczymi, y_{3,2} – poszukiwanie nowych form współpracy z organizacjami pozarządowymi, y_{3,3} – kształtowanie nieformalnych powiązań pomiędzy gminą a innymi podmiotami życia społecznego i gospodarczego, y_{3,4} – nieformalne wspieranie organizacji funkcjonujących na terenie gminy, y_{3,5} – nieformalne wspieranie podmiotów gospodarczych, y_{3,6} – rozpoznawanie potrzeb organizacji i podmiotów współpracujących z gminą

Y₄ – instrumenty oddziaływania gminy na rozwój podmiotów gospodarczych: y_{4,1} – udzielanie dotacji bądź subwencji podmiotom gospodarczym, y_{4,2} – obniżanie stawek lub zwalnianie z obowiązkowych świadczeń na rzecz gminy, y_{4,3} – plan zagospodarowania przestrzennego, w którym uwzględniane są sugestie przedsiębiorców, y_{4,4} – zawieranie umów z lokalnymi podmiotami gospodarczymi w zakresie korzystania z majątku gminy i usług komunalnych, y_{4,5} – tworzenie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, y_{4,6} – przystępowanie do spółek, y_{4,7} – przyjmowanie drogą porozumień komunalnych wykonywanie określonych zadań, y_{4,8} – zlecanie wykonywania zadań osobom fizycznym, prawnym lub jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej, y_{4,9} – współuczestniczenie w finansowaniu inwestycji realizowanej wraz z podmiotem prywatnym, y_{4,10} – ustalanie przebiegu urządzeń infrastrukturalnych korzystnie dla podmiotu gospodarczego, y_{4,11} – nakłanianie podmiotów prywatnych do realizacji inwestycji infrastrukturalnych, y_{4,12} – samodzielne realizowanie inwestycji przez gminę, y_{4,13} – pozafinansowe wspieranie samodzielnej, realizowanej przez podmiot gospodarczy inwestycji infrastrukturalnej, y_{4,14} – różne formy promocji idei przedsiębiorczości skierowane do osób fizycznych, y_{4,15} – szkolenia i doradztwo ekonomiczno-prawne, y_{4,16} – opracowywanie procedur współpracy sprzyjających kontaktom z przedstawicielami sfery biznesu, y_{4,17} – dostosowanie struktury organizacyjnej urzędu do zadań związanych ze stymulacją przedsiębiorczości, y_{4,18} – działania komisji rozwoju gospodarczego w radzie gminy, y_{4,19} – nawiązywanie współpracy z podmiotami gospodarczymi w celu zwiększenia efektywności działania jednostek należących do gminy, y_{4,20} – poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań prowadzących do poprawy jakości działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa należące do gminy, y_{4,21} – tworzenie konkurencyjnych warunków działania dla podmiotów komunalnych

Y₅ – stopień zaangażowania podmiotów polityki lokalnej w proces prywatyzacji: y_{5,1} – podmiotów należących do gminy, y_{5,2} – przedsiębiorstw państwowych

Źródło: opracowanie własne.

3. Wyniki badań

Z zestawienia prezentowanego w tab. 2 wynika, że spośród 42 zmiennych opisujących działania podejmowane przez podmioty polityki lokalnej skupienia pierwszego 61,9% charakteryzowało się średnim natężeniem, 26,2% – dużym, 7,1% małym i 4,8% żadnym. Analiza rozkładu ocen przyznanych poszczególnym zmiennym wykazała, że poza składowymi Y₁, tj. atrybutami polityki realizowanej na terenie gminy (którym w większości przyznano najwyższe noty), pozostałe

cechy opisujące działania władz samorządowych charakteryzowały się w większości natężeniem średnim.

Według opinii przedstawicieli lokalnych władz polityka gospodarcza realizowana na terenie jednostek zgrupowanych w analizowanym zbiorze cechowała się: aktywnością, nastawieniem na działanie, pozyskiwanie inwestorów i rozwój gospodarczy; koncentracją na działaniach lokalnych i wykorzystywaniu miejscowych możliwości rozwijania gospodarki; koncentracją na ułatwianiu funkcjonowania innym podmiotom działającym na terenie gminy oraz nastawieniem na doskonalenie, uczenie i rozwój samorządu.

Wśród głównych działań podejmowanych przez podmioty polityki lokalnej analizowanej grupy jednostek znalazły się: formalna współpraca z innymi gminami oraz władzami i instytucjami państwowymi zmierzająca do realizacji wspólnych projektów; wywieranie nacisku na rząd, wojewodów i inne organy władzy państwowej, aby zapewnić gminie właściwą pozycję w krajowych i regionalnych programach inwestycyjnych, a także rozpoznawanie potrzeb organizacji i podmiotów współpracujących z gminą.

W celu sprzyjania rozwojowi podmiotów gospodarczych samorządy skupienia pierwszego najczęściej same realizowały inwestycje infrastrukturalne, uwzględniając jednak w ich przebiegu i lokalizacji sugestie i wskazówki przedsiębiorców, ponadto wykorzystywały plan zagospodarowania przestrzennego i obniżały stawki lub zwalniały podmioty z obowiązkowych świadczeń na rzecz gminy.

Z kolei wśród działań rzadko mających miejsce na terenie gmin pierwszego skupienia znalazły się: współuczestniczenie w finansowaniu inwestycji realizowanej wraz z podmiotem prywatnym (pomimo deklarowanego – w stopniu umiarkowanym – nawiązywania z nimi formalnej i nieformalnej współpracy, a także nakłaniania do realizacji wspólnych projektów), przystępowanie do spółek, udzielanie dotacji bądź subwencji podmiotom gospodarczym i tworzenie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Przedsięwzięciem, które otrzymało najniższą sumę punktów, było zaangażowanie podmiotów polityki lokalnej w proces prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, jednakże jego stopień był i tak najwyższy spośród wszystkich trzech skupień.

W przypadku drugiej grupy gmin nieznacznej większości zmiennych – 47,6% – przyporządkowano natężenie słabe, 45,2% – średnie, 4,8% – żadne i 2,4% – duże. Rozkład ocen przyznanych poszczególnym zmiennym kształtował się w sposób przedstawiony poniżej. I tak, poziom nasilenia większości zmiennych częściowych Y_1 został określony przez respondentów jako średni. Oznacza to, że realizowana na terenie gminy polityka w stopniu umiarkowanym: koncentrowała się na działaniach lokalnych i wykorzystywała lokalne możliwości rozwoju gospodarki; była nastawiona na działanie, pozyskiwanie inwestorów i rozwój gospodarczy; była nastawiona na doskonalenie, uczenie i rozwój samorządu; koncentrowała się na koordynowaniu działalności innych podmiotów oraz kontynuowała dotychczas-

sowe, tradycyjne i sprawdzone rozwiązania i była nastawiona na realizowanie strategii długoterminowych.

Kolejnej grupie zmiennych, tj. formalnym i nieformalnym działaniom podejmowanym przez władze samorządowe, w równym stopniu przyporządkowano małą i średnią częstotliwość stosowania. Zatem, na terenie jednostek wchodzących w skład drugiego zbioru władze lokalne średnio często: wywierały naciski na rząd, wojewodów i inne organy władzy państwowej, aby zapewnić gminom odpowiednią pozycję w krajowych i regionalnych programach inwestycyjnych, podejmowały formalną współpracę z innymi gminami oraz władzami i instytucjami państwowymi po to, by realizować z nimi różnego rodzaju przedsięwzięcia oraz pośrednio oddziaływały na funkcjonujące na terenie gminy organizacje w celu tworzenia optymalnych warunków funkcjonowania samorządu. Z kolei w ramach działań nie uregulowanych umowami i procedurami na przeciętnym poziomie dążono do rozpoznania potrzeb organizacji i podmiotów, z którymi współpracowała gmina, wspierano funkcjonujące na jej terenie organizacje, a także kształtowano nieformalne powiązania między gminą a innymi podmiotami życia społecznego i gospodarczego.

W celu pobudzania lokalnej przedsiębiorczości władze samorządowe zarządzające gminami skupienia drugiego aktywnie wykorzystywały tylko jeden instrument, mianowicie samodzielne realizowanie inwestycji. Pozostałe rozwiązania zaproponowane w kwestionariuszu wywiadu (poza dotacjami i subwencjami skierowanymi do podmiotów gospodarczych) były stosowane rzadko lub średnio często.

Ponadto, podmioty polityki lokalnej charakteryzowanego skupienia stosunkowo rzadko angażowały się w prywatyzację jednostek komunalnych i przedsiębiorstw państwowych.

W przypadku zaś ostatniego, trzeciego skupienia, 38,5% zmiennych przyporządkowano natężenie małe lub żadne, 21,4% – średnie i 7,1% – duże. Najwyższy stopień nasilenia został przypisany trzem atrybutom realizowanej na terenie gminy polityki – została więc ona oceniona jako wysoce skoncentrowana na ułatwianiu funkcjonowania innym podmiotom działającym na terenie gminy, kontynuująca tradycyjne i sprawdzone rozwiązania oraz nastawiona na realizowanie strategii długoterminowych, a także skoncentrowana na działaniach lokalnych i wykorzystująca lokalny potencjał rozwoju gospodarki. Jak wynika z zestawienia prezentowanego w tab. 2, inaczej niż w pozostałych grupach, najwyższa ocena została przyznana jedynie atrybutom polityki – nie zaś konkretnym posunięciom. Wśród działań podejmowanych na terenie gmin charakteryzowanego skupienia na umiarkowanym, tj. najwyższym dla niego, poziomie znalazło się sześć rozwiązań – dwa z grupy działań formalnych i cztery instrumenty oddziaływania na podmioty gospodarcze. W ramach działań formalnych wymieniono: wywieranie nacisku na rząd, wojewodów i inne organy władzy państwowej, aby zapewnić gminie właściwą pozycję w krajowych i regionalnych programach inwestycyjnych oraz pośred-

nie oddziaływanie na funkcjonujące na terenie gminy organizacje w celu tworzenia optymalnych warunków funkcjonowania samorządu, natomiast w ramach instrumentów pobudzania lokalnej przedsiębiorczości: obniżanie stawek lub zwalnianie z obowiązkowych świadczeń na rzecz gminy, uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego sugestii przedsiębiorców, samodzielne realizowanie inwestycji, zawieranie odpowiednio skonstruowanych umów odnośnie korzystania przez przedsiębiorstwa z majątku gminy i usług komunalnych oraz ustalanie przebiegu urządzeń infrastrukturalnych korzystnie dla podmiotu gospodarczego.

W przypadku pozostałych zmiennych większości działań nieformalnych porządkowano natężenie małe, gminnym zaś instrumentom pobudzania lokalnych przedsiębiorstw – żadne. Ponadto, podmioty polityki lokalnej charakteryzowanego skupienia w ogóle nie angażowały się w proces prywatyzacji przedsiębiorstw sektora publicznego.

Literatura

- [1] Grabiński T., Wydymus S., Zeliaś A., *Metody taksonomii numerycznej w modelowaniu zjawisk społeczno-gospodarczych*, PWN, Warszawa 1979.
- [2] Griffin R.W., *Podstawy zarządzania organizacjami*, PWN, Warszawa 1997.
- [3] Jastrzębska M., *Polityka a strategia i zarządzanie w jednostce samorządu terytorialnego w sferze ogólnej i finansowej*, „Samorząd Terytorialny” 2003, nr 12.
- [4] Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- [5] *Taksonomia struktur w badaniach regionalnych*, red. D. Strahl, Wyd. AE, Wrocław 1998.
- [6] Wojciechowski E., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa 2003.

APPLICATION OF WAP METHODS FOR SINGLING OUT PROFILES OF LOCAL ECONOMIC POLICY

Summary

The main aim of that article is an identification of local policy types in the region of Warmia and Masuria. Empirical material was piled during local research with use of categorized individual interview in August 2002 year. 39 expediently selected local authorities participated in the research. One of cluster analysis' method has been used for singling out packages of similar objects. Base of singling out has been following variables: subjective estimate of realized policy; formal and informal operations taken by self-governed authorities; manners of prompting of local enterprises; degree of engagement of subject of local policy to process of privatization of public sector enterprises. Three packages of gminas have been received in effect in the field of economic policy.